

Osnovna šola Franja Malgaja Šentjur

**UPOŠTEVANJE AVTORITETE GLEDE NA VZGOJNI STIL
STARŠEV**

Področje: psihologija in pedagogika

AVTORICA: Tajda Kolar, 9. b

MENTORICA: Jožica Novak, prof. ped. in zgo.

Šentjur, 2025

KAZALO:

SEZNAM TABEL	3
SEZNAM GRAFOV	3
SEZNAM SLIKOVNEGA GRADIVA	3
SEZNAM PRILOG	3
1 POVZETEK	4
2 UVOD	5
2.1 Namen raziskovalne naloge	5
2.2 Hipoteze	5
2.3 Metode dela	6
3 TEORETIČNI DEL.....	7
3.1 Zgodovinski pregled vloge učitelja	7
3.2 Vloge učitelja	7
3.3 Kaj je vzgoja?	8
3.4 Vzgojni stili staršev in upoštevanje avtoritete	8
3.5 Kaj je avtoriteta?	10
3.6 Kako gradi učitelj svojo avtoriteto?.....	10
3.7 Kako otroci v različnih starostnih obdobjih upoštevajo avtoriteto oz. kje se gradi odnos do avtoritete?.....	11
4 EMPIRIČNI DEL	13
4.1 Anketni vprašalnik za učence in dijake.....	13
4.2 Analiza anketnega vprašalnika za učence in dijake	14
4.3 Anketni vprašalnik za starše.....	20
4.4 Analiza anketnega vprašalnika za starše.....	22
4.5 Analiza delavnic z učenci.....	26
4.6 Intervju z upokojeno učiteljico go. Mileno Gajšek	30
4.7 Intervju s specialnim pedagogom Markom Juhantom	31
4.8 Intervju s psihologinjo Špelo Reš	33
5 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK.....	35
6 VIRI IN LITERATURA.....	39
PRILOGE	
Priloga 1: Anketni vprašalnik za učence in dijake	
Priloga 2: Anketni vprašalnik za starše	
Priloga 3: Delavnice z devetošolci (primer izpolnjenega delovnega lista)	
Priloga 4: Vprašanja za intervju z upokojeno učiteljico42	
Priloga 5: Vprašanja za intervju s specialnim pedagogom in psihologinjo	

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Anketirani učenci glede na razred	13
Tabela 2: Anketirani učenci glede spol	13
Tabela 3: Razlaga pojma avtoriteta	14
Tabela 4: Osebe, ki zahtevajo upoštevanje avtoritete	15
Tabela 5: Vzgojni stil staršev	15
Tabela 6: Ocenitev komunikacije med otrokom in starši	16
Tabela 7: Navade doma v odnosu otrok-starš	17
Tabela 8: Mnenje otrok o ustreznosti vzgoje staršev	18
Tabela 9: Mnenje učencev o svojem vedenju v šoli	18
Tabela 10: Stvari, ki jih učenci cenijo pri učiteljih	20
Tabela 11: Anketirani starši glede spol	21
Tabela 12: Anketirani starši glede na starost	21
Tabela 13: Vzgojni stil starih staršev	22
Tabela 14: Vpliv vzgojnega stila starih staršev	22
Tabela 15: Vzgojni stil staršev	23
Tabela 16: Komunikacija med starši in otrokom	23
Tabela 17: Vzgoja staršev	24
Tabela 18: Ocena svoje vzgoje	25
Tabela 19: Starševsko mnenje o vzgojnem delovanju šole	25

SEZNAM GRAFOV

Graf1: Anketirani dijaki glede na spol	14
Graf 2: Poznavanje pojma avtoriteta.....	14
Graf 3: Osebe, ki zahtevajo upoštevanje avtoritete	15
Graf 4: Vzgojni stil staršev	16
Graf 5: Ocenitev komunikacije med otrokom in starši	16
Graf 6: Navade doma v odnosu otrok-starš	17
Graf 7: Mnenje dijakov o ustreznosti vzgoje staršev	18
Graf 8: Mnenje dijakov o svojem vedenju v šoli	19
Graf 9: Anketirani starši glede spol	21
Graf 10: Anketirani starši glede na starost	21
Graf 11: Vzgojni stil starih staršev	22
Graf 12: Vpliv vzgojnega stila starih staršev	22
Graf 13: Vzgojni stil staršev	23
Graf 14: Komunikacija med starši in otrokom	23
Graf 15: Vzgoja staršev	24
Graf 16: Ocena svoje vzgoje	25
Graf 17: Starševsko mnenje o vzgojnem delovanju šole	26

SEZNAM SLIKOVNEGA GRADIVA

Fotografija 1: Devetošolci med delavnico o avtoriteti	27
---	----

SEZNAM PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik za učence	
Priloga 2: Anketni vprašalnik za starše	
Priloga 3: Delavnice z devetošolci (primer izpolnjenega delovnega lista)	
Priloga 4: Vprašanja za intervju z upokojeno učiteljico	
Priloga 5: Vprašanja za intervju s specialnim pedagogom in psihologinjo	

1 POVZETEK

Naslov naloge: **Spoštovanje avtoritete glede na vzgojni stil staršev**

Avtorica: Tajda Kolar

Šola: Osnovna šola Franja Malgaja Šentjur

Mentorica: Jožica Novak, prof. ped. in zgo., OŠ Franja Malgaja Šentjur

Vzgoja otrok in položaj avtoritete tako staršev kot učiteljev postajata v sodobnem času vedno bolj zahtevna. Zdi se, da je pri določenih otrocih vzgojna problematika zelo pereča. Zato nas je v raziskovalni nalogi zanimalo, kako različni vzgojni stili vplivajo na upoštevanje avtoritete staršev in učiteljev.

V teoretičnem delu smo opisali, kaj je vzgoja ter kaj avtoriteta, vloge učitelja, kako si le-ta pridobi avtoriteto. Pod drobnogled smo vzeli vzgojne stile staršev.

V empiričnem delu smo preverjali, kako različni vzgojni stili staršev vplivajo na spoštovanje oz. upoštevanje avtoritete. Ker so rezultati anketnega vprašalnika pokazali, da otrok ne vzgajajo permissivno, določenih hipotez nismo mogli preverjati. Smo pa podvomili o oceni vzgojnih stilov staršev, saj je večina učencev odgovorila, da se s »starši pogajajo za določene ugodnosti in so pri tem uspešni«, kar je lahko poleg še drugih odgovorov kazalnik permissivne vzgoje.

Ključne besede: avtoriteta, spoštovanje avtoritete, starši, otroci, učitelji, vzgojni stili.

SUMMARY

Title: **Respect for Authority in Relation to Parenting Styles**

Author: Tajda Kolar

School: Franja Malgaj Primary School, Šentjur

Mentor: Jožica Novak, professor of pedagogy and history, Franja Malgaj Primary School, Šentjur

The upbringing of children and the position of authority of both parents and teachers are becoming increasingly demanding in modern times. It seems that for certain children, educational issues are very pressing. Therefore, our research paper aimed to investigate how different parenting styles affect the respect for the authority of parents and teachers.

In the theoretical part, we described what upbringing is, what authority entails, the role of the teacher, and how a teacher gains authority. We examined parenting styles in detail.

In the empirical part, we explored how different parenting styles influence respect or adherence to authority. Since the results of the questionnaire indicated that children are not raised in a permissive manner, we could not test certain hypotheses. However, we questioned the assessment of parenting styles because the majority of students responded that they "negotiate with their parents for certain privileges and are successful in doing so," which, along with other responses, could indicate a permissive upbringing.

Keywords: authority, respect for authority, parents, children, teachers, parenting styles.

2 UVOD

Že od nekdanj rada opazujem odnose med učitelji in učenci, način reagiranja sovrstnikov na navodila in nasvete učiteljev ter ta odzivanja povezujem z načinom vzgoje njihovih staršev, prav tako pa zelo rada primerjam načine poučevanja in tudi sama ocenim, avtoriteto katerih učiteljev učenci bolj upoštevajo in katerih manj.

Za raziskovalno nalogo sem se odločila, saj me je k temu spodbudila želja po raziskovanju teme, ki se tiče avtoritete, vzgoje in odnosa učitelj-učenec. Z raziskavo smo želeli ugotoviti, zakaj je avtoriteta učitelja tako zelo pomembna v razredu, kako se razlikuje odnos med učitelji in učenci danes in nekoč ter kako starši oziroma njihov stil vzgoje vplivajo na ta odnos in proces poučevanja. Ni veliko raziskav, ki bi analizirale vzgojne stile staršev in njihov vpliv na upoštevanje avtoritete, kar me je še bolj spodbujalo k raziskovanju.

2.1 Namen raziskovalne naloge

Z nalogo želimo proučiti, kako dobro učenci tretje triade poznajo pojem avtoritete in v kolikšni meri ga upoštevajo, ali je upoštevanje avtoritete povezano z vzgojnim stilom staršev, kolikšen delež staršev ima posamezen vzgojni stil, kakšen je vpliv določenih vzgojnih stilov na spoštovanje avtoritete staršev in učiteljev, kakšna dejanja oz. lastnosti učitelja učence spodbudijo k upoštevanju avtoritete.

2.2 Hipoteze

Pred raziskovalnim delom smo si postavili naslednje hipoteze:

1. Približno 80 % učencev tretje triade osnovne šole pozna pojem avtoritete in meni, da avtoriteto upošteva.
2. Spoštovanje avtoritete staršev in učiteljev je povezano z vzgojnim stilom staršev; otroci, ki so vzgajani z avtoritativnim vzgojnim stilom, bolje upoštevajo avtoriteto od otrok, ki so vzgajani permissivno.

3. Približno polovica staršev ima permisivni vzgojni stil, slaba tretjina avtoritarnega ter petina avtoritativnega.
4. Učenci, ki so deležni permisivnega vzgojnega stila, ocenjujejo, da je vzgoja njihovih staršev ravno prav stroga.
5. Učenci permisivne vzgoje ne zmorejo upoštevati avtoritete učitelja.
6. Učitelj, ki pri pouku uporablja sodobne oblike poučevanja, ima več avtoritete.

2.3 Metode dela

Pri raziskovalnem delu smo uporabili naslednje metode dela:

- metoda dela z literaturo,
- postavitve hipotez,
- anketni vprašalnik za učence in dijake 3. letnika gimnazije,
- anketni vprašalnik za starše,
- analiza obeh anketnih vprašalnikov,
- delavnice o avtoriteti z devetošolci,
- intervju z upokojeno učiteljico,
- intervju s psihologinjo in specialnim pedagogom,
- preverjanje hipotez.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 Zgodovinski pregled vloge učitelja

Nekoč je bil učiteljski poklic, kot ga je v svojih delih opisal Cankar, jedro slovenske družbe, bil je visoko cenjen ter spoštovan, danes pa je le javni uslužbenec, ki se pri delu sooča z vse večjimi sistemskimi zahtevami in omejitvami, z vsevednimi starši ter individualističnimi učenci. Prav tako ni več absolutna avtoriteta in ni deležen podpore širšega socialnega okolja, temveč zaradi vztrajanja pri tradicionalnih oblikah avtoritete prihaja med njim in družinskim ter širšim socialnim okoljem do konfliktov. Rezultat tega pa je slabše razredno vzdušje in učni slabši učni uspeh. Učiteljeva avtoriteta danes ni več samoumevna, vendar še kako pomembna. (<https://psihologijadela.com/2024/09/16/dobrodosli-v-21-stoletju-vcasih-so-se-oni-bali-nas-danes-pa-se-mi-njih/>)

Temelj učiteljskega poklica je bil v starih časih ugled, v času pred 2. svetovno vojno, pa je bil prav tako povezan z nasiljem nad otroki. Prav tako pa moramo poudariti, da je pouk potekal na način, da se učitelj ni »zmenil« za potrebe otrok in njihova mnenja ter da je bila komunikacija enosmerna. Največja razlika med preteklim poukom in poukom danes pa je prevladujoča avtoritarnost, ki je bila prenesena v učilnico. To pomeni, da so otroci brezpogojno spoštovali starše in učitelje, prav tako pa so starši spoštovali učitelje in se z njimi strinjali ter niso posegali v delo učitelja.

3.2 Vloge učitelja

Učitelj je v vzgojno-izobraževalnem procesu ujet v različne relacije, ki določajo njegov položaj in vlogo. Resman (1990) je zapisal, da se v učitelju srečujejo vloge: učitelj kot uslužbenec, strokovnjak, oseba in osebnost. Učitelj kot pripadnik vzgojno-izobraževalni instituciji sprejema vloge, kot so organizator učenja, timski delavec, administrativni delavec, načrtovalec in oblikovalec učnih gradiv, medtem ko učitelj strokovnjak obvlada različne pristope in ravnanja. Učitelj kot oseba sprejema vlogo vzdrževalca discipline, partnerja staršem učenca, inkluzivnega pedagoga in ostale podobne vloge.

3.3 Kaj je vzgoja?

Vzgoja je:

- intencionalna (namerna zavestna dejavnost, cilj je ustvariti odgovornega posameznika),
- odnosna in medosebna (drug na drugega vplivamo, pri čemer mora vzgojitelj oz. starš paziti na etičnost, saj je v položaju človeka, ki vé več),
- spodbuja otrokovo aktivnost (upoštevati moramo, da je vsak otrok individualno bitje, in poznati moramo metode, pristope učenja ter se zavedati, da ni vsak pristop primeren za vsakega otroka; naloga starša je, da otroku pomaga, da sam postane aktiven - s tem pa spodbuja njegovo izražanje zanimanj, motivov),
- odvisna od družbenega konteksta (to je dobro upoštevati, kadar prihajamo v stik z otroki, ki prihajajo iz različnih družbenih okolij). (<http://korakkotroku.si teme/vzgojni-stili>)

Vzgoja je ključna naloga staršev in je povezana z normami, vrednotami in pravili, ki se prenašajo predvsem preko vedenj ter komunikacije in poteka ves čas otrokovega razvoja, predvsem preko odnosov in vzgledov. (Matjašič, 2023)

3.4 Vzgojni stili staršev in upoštevanje avtoritete

Vzgojni stil lahko rečemo, da je odnos med vzgojiteljem in vzgajancem. Če temu odnosu pripišemo določen namen, je namen vzgojnega stila, da preko odnosa v vzgoji posameznika z določenimi osebnostnimi lastnostmi. (Peček Čuk in Lesar, 2009, v Lenič, 2023) Pomeni čustveno ozračje, v katerem otrok odrašča, kot značilnost staršev, ki z zgledom in vzgojnimi tehnikami oblikujejo osebnost otroka. (Lenič, 2023)

Vzgojni stili zajemajo različne načine in metode, ki jih starši uporabljajo z namenom vzgajanja. Večina avtorjev navaja tri prevladujoče vzgojne stile: avtoritarnega, permissivnega ter avtoritativnega.

Avtoritarni vzgojni stil temelji na kaznovanju in grajanju. Starši z avtoritarnim vzgojnim stilom nadzorujejo in vrednotijo vedenje v skladu s svojimi standardi in poudarjajo spoštovanje avtoritete in poslušnost. Taki starši so do otrok zahtevni,

niso pa odzivni na otrokove čustvene potrebe. Otroci in mladostniki običajno sprejemajo mnenja drugih, se ne naučijo razmišljati samostojno, so pa nestrpni do šibkejših in drugačnih. Pristop ne razvija spretnosti odločanja, odgovornega vedenja, spoštovanja potreb drugih. (Peček Čuk in Lesar, 2009, v Lenič 2023) Avtoritarni starši imajo visoka pričakovanja glede izkazovanja spoštovanja, discipliniranje otrok lahko vključuje fizično in verbalno kaznovanje. (Matjašič, 2023, str. 31)

Permisivni vzgojni stil enačimo s popustljivostjo in pretirano nežnostjo. Starši so vse dopuščajoči, nezahtevni, sprejemajo vsak otrokov vzgib. Vzgojni stil temelji na prepričanju, da je najbolje ne omejevati otrokovega razvoja in da je sam sposoben spreminjati svoje vedenje. (Peček Čuk in Lesar, 2009, v Lenič 2023) Vzgoja ne vključuje kaznovanja, zagovorniki kaznovanje namreč označujejo kot napad na otrokovo avtonomijo. Izkazalo se je, da so otroci permisivne vzgoje težko obvladljivi, izsiljujejo lastne starše in druge pomembne osebe, kadar se jim želja ne izpolni. (Lepičnik Vodopivec, 2007, str. 188) Permisivni starši prevzemajo vlogo prijatelja v odnosu do otroka, izkazujejo veliko mero naklonjenosti, pogosto popuščajo in otrokom ne postavljajo ustreznih omejitev. (Matjašič, 2023, str. 31)

Avtoritativni vzgojni stil temelji na medsebojnem spoštovanju in sodelovanju. Zanj je značilna dvosmerna, odprta komunikacija. Starši pričakujejo odgovorno in zrelo vedenje, jasno določijo pravila in otroka poučijo o posledicah. Taki starši imajo izraženo visoko stopnjo nadzora, odzivnosti in sprejemanja, taki mladostniki pa se naučijo spoštovati in upoštevati druge, so strpni in sposobni razvijati lastno mnenje, prepoznajo lastne napake in zmorejo oceniti dejanja drugih. Mladostniki, ki so bili deležni avtoritativne vzgoje, se praviloma razvijejo v družbeno odgovorne odrasle. (Baumrind, 1991, str. 92, v Lenič, 2023) Avtoritativni starši imajo visoka pričakovanja glede akademskih uspehov, so skrbni in zadovoljujejo čustvene potrebe otrok, postavljajo meje in uporabljajo ustrezne disciplinske ukrepe, medtem ko dovolijo otrokom, da se učijo iz lastnih napak. (Matjašič, 2023, str. 31)

Avtorji (Peček Čuk in Lesar, 2009; Cenčič, 1986; Jurič, 2009, v Lenič, 2023) se strinjajo, da je avtoritativni vzgojni stil najprimernejši za vzgojo otrok, saj vzgoji odgovornega, avtonomnega in samostojnega posameznika, kar je glavni cilj vzgoje, česar pa z avtoritarnim in permisivnim vzgojnim stilom ne moremo doseči.

V raziskavi, ki jo je izvedla Kaja Lenič (Lenič, 2023) so starše vprašali, kaj bi spremenili glede vzgoje v njihovi družini. 28,6 % staršev ne bi spremenilo nič. 13,6 % staršev je glede vzgoje poudarilo, da se v družini veliko pogovarjajo. Več kot 10 % staršev pa je mnenja, da pri svoji vzgoji ne morejo pohvaliti ničesar. V isti raziskavi je več kot polovico staršev (52,4 %) imelo permisivni vzgojni stil, sledi avtoritarni vzgojni stil z 28,6 %, v najmanjši meri pa je med starši zastopan avtoritativni vzgojni stil z 19,0 %. Avtorica se sprašuje, ali ob tem spoznamo, da v Sloveniji vzgajamo otroke tako, da skočimo iz ene skrajnosti v drugo (permisivno ali avtoritarno).

3.5 Kaj je avtoriteta?

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je pojem avtoriteta opisan kot »ugled ali vpliv, ki izhaja iz vodilnega položaja, moči, znanja.« (SSKJ)

Avtoriteta kot pojem izvira iz latinskega izraza »auctor« in ima več pomenov. Lahko pomeni »potrjevalec, zagotovitelj, vzgled, vzor, predhodnik, prednik, učitelj, voditelj (vodnik), poročevalec«. (Wiesthaler 1993, str. 381, v Makovec, 2014) Obenem pa beseda »auctoritas«, ki izhaja iz besede »auctor«, pomeni tudi »vzgled, vzor, ugled(nost), sodelovanje, pritrditev, podporo, vpliv, povelje, ukaz in oblast«. (prav tam, str. 383–384, v Makovec, 2014)

Gre za vpliv in moč, ki ne smeta biti izražena negativno. Imeti avtoriteto je velika odgovornost posameznika. Avtoriteta ni odvisna od družbene organizacije, ravnatelja, otrok, ampak je stvar vsakega posameznika. (<https://alenkastare.si/avtoriteta/>)

3.6 Kako gradi učitelj svojo avtoriteto?

Elementi vzgojne zasnove so v šoli del različnih dokumentov, med drugim letnega delovnega načrta, hišnega reda, publikacije.

Strokovni delavec se sooči z vzpostavitvijo avtoritete že ob prvem vstopu v razred. Od trenutka, ko prvič stopi v razred, je pozornost učencev usmerjena na to, kaj bo poučeval in kako. Učitelj v različnih okoljih in situacijah pri različnih učencih uporablja različne pristope. V sak pristop svoje prednosti in pomanjkljivosti. Slog avtoritete si vsak učitelj oblikuje na podlagi dosedanjih izkušenj in pridobljenih znanj.

Prav tako na izbiro pristopa vplivajo vrednote in odnos, poprejšnje izkušnje z odnosi avtoritete, vedenje drugih učiteljev na šoli, pa tudi vedenje učitelja, ki predvideva, kako se odzvati. (Bluestein, 1997)

Stepišnikova (2016) navaja Šimlešo, ki meni, da »proces izobraževanja najbolje vodi tisti učitelj, ki čim prej usposobi svoje učence za samoizobraževanje« (Stepišnik, 2016, str. 13), tak učitelj omogoča in spodbuja učenčeve zamisli, samostojnost, ustvarjalnost in aktivnost. Najbolj prav je, da učitelj vodi in organizira učni proces, ob tem pa je pomočnik in sodelavec učencev. Podobno meni tudi Glasser (1994, v Stepišnik, 2016), ki povezuje učitelja kot dobrega vodjo s tem, da je zanimiv, ker poučuje na način, ki omogoča, da učenci zadovoljujejo svoje osnovne potrebe. Učinkovitega učitelja pojmuje kot osebo, »ki je sposobna prepričati vse učence, da v šoli opravijo kakovostno delo« (str. 13). To pomeni, da učenci v popolnosti izkoristijo svoje sposobnosti. (Stepišnik, 2016)

J. Bluestein (1997) poudarja, da je primerno delo po načelu »zmagam-zmagaš«, saj sta učitelj in učenec na isti strani. Gre za zadovoljevanje potreb učencev, pri katerem so značilne jasne meje. V takšnem razredu ima vsak možnost biti uspešen, vsak učenec je spodbujen, da prevzame odgovornost za svoje vedenje. Pri takšnem poučevanju se v razredu razvija sodelovanje, upiranje in uporništvu pa nista smiselna.

B. Marentič Požarnik (2000) poudarja, da je pri vzpostavljanju učiteljeve avtoritete zelo pomembna učiteljeva lastna angažiranost, njegov pozitivni osebni odnos do predmeta in pristen ter iskren odnos do učencev. (v Stepišnik, 2016)

3.7 Kako otroci v različnih starostnih obdobjih upoštevajo avtoriteto oz. kje se gradi odnos do avtoritete?

Po Kantovem prepričanju, ki ga povzemata M. Peček Čuk in I. Lesar (2009), je v začetnih fazah otrokovega razvoja nujno potrebna jasna in prepoznavna avtoriteta, ki pa se mora tekom procesa osamosvajanja vedno bolj umikati iz njegovega razvoja. (Kos, 2017, str. 16)

»Odnos do avtoritete se gradi v primarni družini. Gostečnik trdi, da je prav oče tisti, od katerega je odvisno, ali bo otrok razvil ustrezen odnos do avtoritete.« Po njegovem mnenju ji mora otrok slediti, da bo pozneje v življenju zmožni sodelovati

z drugimi. Kastelic Marinkova pa meni, da je v zgodnjih letih primarni objekt mama, s katero je otrok simbiotično povezan in predstavlja zaščito pred zunanjim svetom, ki je tuj in grozeč. S krhanjem simbioze postane vse pomembnejši oče oz. nekdo, ki ima to funkcijo, da otroku pokaže pot iz simbiotičnega odnosa v svet.« »Milivojević bi temu rekel zdravo podrejanje, ko so odnosi vertikalni, ne horizontalni, kjer smo vsi prijatelji in nihče od nikogar nič ne upa zahtevati, da si ne bi pokvarili odnosov. Otrok mora enostavno vedeti, kdo je šef, kdo odloča in se temu podrediti. »Razvojno je upor proti avtoriteti običajen v najstniških letih, njegovi zametki so vidni že okoli tretjega leta z znamenito besedo NE! Vmes pa naj bi nas spremljalo obdobje latence, ko nam otrok želi ugoditi, želi biti uspešen, se trudi, sprti pa se seveda uči o življenju v družbi. Vendar, kot smo ugotovili, se upor »predpubertetniških« šolskih otrok kar ne neha.« Kastelica Marinkova se navaja, da »smo kot starši model, po katerem se med drugim oblikuje tudi odnos do avtoritete pri otroku. Vprašajmo se, kako sami doživljamo avtoriteto. Jo spoštujemo ali jo zavračamo? Ne glede na naš odgovor na zastavljena vprašanja je naše upoštevanje avtoritete odvisno od tega, kaj ta od nas zahteva. Zagotovo ji nihče od nas ne priznava neomejene moči. Če gre za pravila, ki so nujna za ohranjanje varnosti, zdravja, ali za pravila, ki so v skladu z našimi vrednotami, moralnimi načeli, potem zagotovo sledimo in upoštevamo zahtevano. Nasprotno pa se upremo takrat, ko presodimo, da gre za vmešavanje v našo zasebnost. Enako je z našimi otroki. Več pravil jim bomo postavili, manj osebne svobode in odgovornosti jim bomo dali, bolj se bodo upirali. Tako kot odrasli.« (<https://www.zmajcek.net/avtoriteta-in-otroci/>)

4 EMPIRIČNI DEL

Potem ko smo proučili literaturo, smo si postavili hipoteze in razmišljali o načinu preverjanja hipotez.

Dogovorili smo se, da bomo hipoteze preverjali z anketnima vprašalnikoma za učence tretje triade osnovne šole (priloga 1) in starše omenjenih učencev (priloga 2), z delavnicami v devetih razredih (priloga 3), intervjujem z upokojeno učiteljico (priloga 4). V anketi za starše učencev tretje triade, starši niso navajali, da vzgajajo permissivno. Zato smo, da bi hipoteze še dodatno preverili, anketirali tudi dijake tretjega letnika gimnazije in starše učencev druge triade ter intervjuvali specialnega pedagoga Marka Juhanta in psihologinjo Špelo Reš.

4.1 Anketni vprašalnik za učence in dijake

Z anketnim vprašalnikom smo želeli izvedeti, ali učenci in dijaki poznajo pojem avtoriteta in ga znajo pojasniti, kdo od njih zahteva spoštovanje avtoritete, kateri vzgojni stil uporablja največ staršev, koliko se učenci in starši pogovarjajo doma, kakšne vzgojne navade imajo doma, kako se obnašajo v šoli in kaj so značilnosti/lastnosti učitelja, ki učence spodbudi k upoštevanju njegove avtoritete.

Anketa je obsegala 14 vprašanj; 9 vprašanj je bilo zaprtega tipa, 5 vprašanj pa odprtega tipa. Anketo so izpolnili učenci 7., 8. in 9. razreda Osnovne šole Franja Malgaja Šentjur. Anketa je bila anonimna in prostovoljna. Učenci so reševali spletno anketo, narejeno na spletni strani www.1ka.arnes.si. Tabele oz. razlaga so prikazani pri najbolj pomembnih vprašanjih.

Tabela 1: Anketirani učenci glede na razred

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
7. razred	34	35 %
8. razred	25	26 %
9. razred	37	39 %
Skupaj	97	100 %

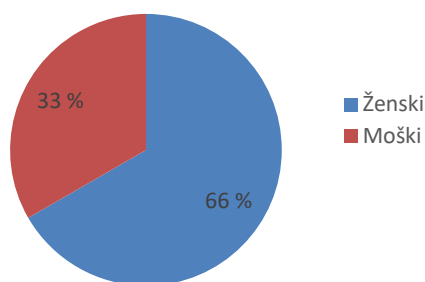
Anketo je rešilo 97 učencev tretje triade osnovne šole.

Tabela 2: Anketirani učenci glede na spol

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Ženski	56	58 %
Moški	41	42 %
Skupaj	97	100 %

Anketo je rešilo 56 učenek in 41 učencev.

Graf 1: Anketirani dijaki glede na spol

Anketo je rešilo 14 dijakinj in 7 dijakov, vsi pa obiskujejo tretji letnik gimnazije.

4.2 Analiza anketnega vprašalnika za učence in dijake

1. Ali bi znal razložiti pojem avtoriteta?

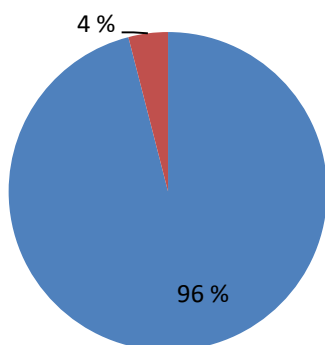
Tabela 3: Razlaga pojma avtoriteta

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da	25	26 %
Ne	72	74 %
Skupaj	97	100 %

Skoraj tri četrtine učencev ne ve, kaj je avtoriteta. Četrtnina učencev je avtoriteto razložila v smislu, »da se postaviš zase, da je ugled ali vpliv v pozitivnem smislu«. Več odgovorov je bilo, da je »to oseba, ki si zna ustvariti samospoštovanje in ima moč in oblast nad nekom«.

Veliko je bilo odgovorov, ki se zdijo prepisani s spleta, kot npr. da je avtoriteta »nekakšna lastnost, ki jo lahko damo oz. pripišemo osebi ali kakšni drugi stvari, nek vpliv, ki izhaja iz vodilnega položaja«.

Graf 2: Poznavanje pojma avtoriteta pri dijakih

Večina dijakov zna razložiti pojem avtoriteta.

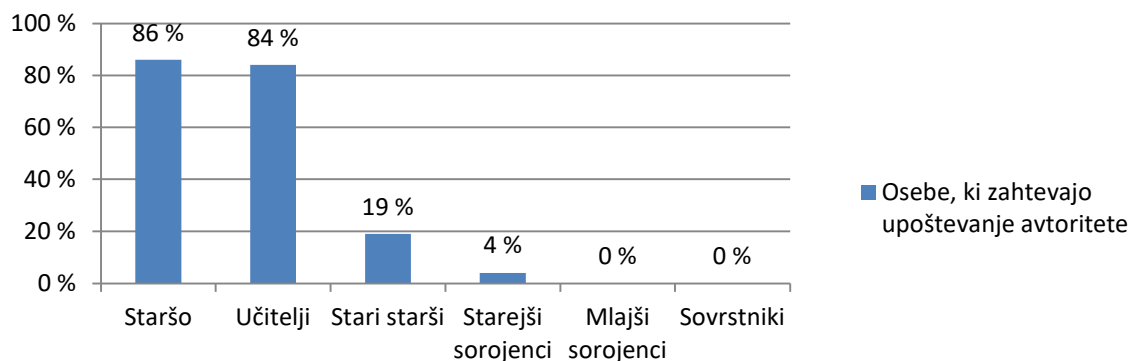
2. Katere osebe zahtevajo od tebe upoštevanje avtoritete?

Tabela 4: Osebe, ki zahtevajo upoštevanje avtoritete

Odgovori	Odstotek
Starši	78 %
Učitelji	84 %
Stari starši	41 %
Starejši sorojenci	23 %
Mlajši sovrstniki	18 %
Sovrstniki	27 %

Na vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Ugotavljamo, da po mnenju učencev zahteva upoštevanje avtoritete 84 % učiteljev, 78 % staršev in 41 % starih staršev. Učenci so navajali, da spoštovanje avtoritete zahtevajo tudi starejši in mlajši sorojenci ter sovrstniki.

Graf 3: Osebe, ki zahtevajo upoštevanje avtoritete

Glede na rezultat ankete smo ugotovili, da 86 % dijakov meni, da učitelji zahtevajo upoštevanje avtoritete, 84 % meni, da starši zahtevajo avtoritete staršev, 19 %, da od njih zahtevajo upoštevanje avtoritete tudi stari starši in le 4 % učencev meni, da njihovi starejši sorojenci od njih zahtevajo avtoritete. Nihče pa ne meni, da od njih zahtevajo upoštevanje avtoritete mlajši sorojenci in sovrstniki.

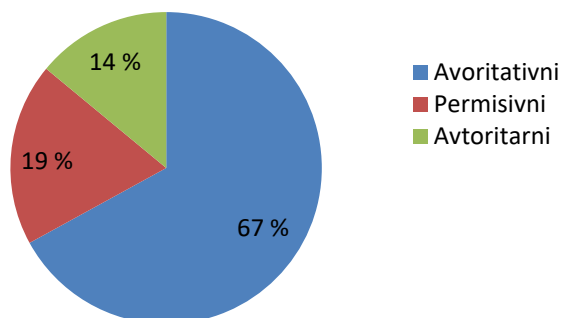
3. Kateri vzgojni stil imajo tvoji starši?

Tabela 5: Vzgojni stil staršev

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Avtoritativni	81	83 %
Permisivni	9	9 %
Avtoritarni	7	8 %
Skupaj	97	100 %

Zaradi večjega razumevanja vzgojnih stilov staršev smo le-te med samo anketo opisali. Kar 83 % učencev meni, da imajo njihovi starši avtoritativni vzgojni stil, 9 % jih meni, da je vzgojni stil staršev permisivni, 8 % pa avtoritarni.

Graf 4: Vzgojni stil staršev anketiranih dijakov

Dobri dve tretjini dijakov menita, da imajo njihovi starši avtoritativni vzgojni stil, 19 % jih meni, da imajo njihovi starši permisivni stil vzgoje in 14 % učencev meni, da imajo njihovi starši avtoritarni stil vzgoje.

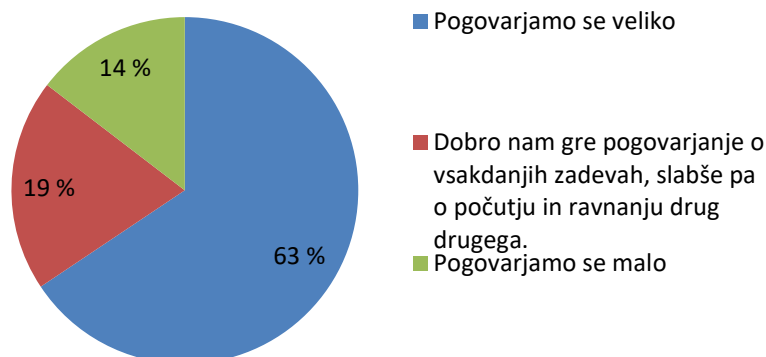
4. Kakšna je komunikacija med tabo in starši?

Tabela 6: Ocenitev komunikacije med otrokom in starši

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Pogovarjamo se veliko (pogovorimo se o vseh stvareh).	53	55 %
Dobro nam gre pogovarjanje o vsakdanjih zadevah, slabše pa o počutju in ravnanju drug drugega.	31	32 %
Pogovarjamo se malo.	10	10 %
Praktično se ne pogovarjamo.	3	3 %
Skupaj	97	100 %

Učenci navajajo, da se v več kot polovici družin pogovarjajo veliko oz. se pogovorijo o vseh stvareh. V tretjini družin je pogovor namenjen bolj vsakdanjim stvarem. 13 % pa je družin, kjer se člani pogovarjajo zelo malo ali skoraj nič. V odgovorih ni bilo razlik pri komunikaciji s starši glede na vzgojni stil.

Graf 5: Ocenitev komunikacije med otrokom in starši

Anketa je pokazala, da se več polovica dijakov doma pogovarja doma veliko, 19 % dijakov se doma pogovarja o vsakdanjih zadevah, a ne o počutju drug drugega, 14 % dijakov pa se doma pogovarja malo.

5. Spodaj so navedene trditve, ki se nanašajo na navade doma. Če trditev zate velja, označi »DA«, če trditev zate ne velja, označi »NE«.

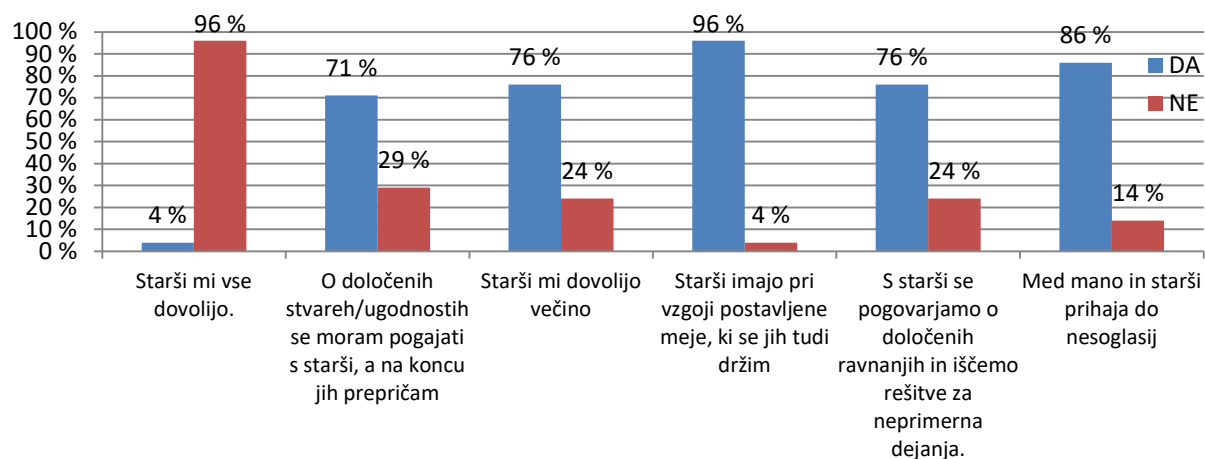
Tabela 7: Navade doma v odnosu otrok-starš

	DA	NE
Starši mi vse dovolijo.	3 (3 %)	94 (97 %)
O določenih stvareh/ugodnostih se moram pogajati s starši, a na koncu jih prepričam.	53 (55 %)	44 (45 %)
Starši mi dovolijo večino.	56 (58 %)	41 (42 %)
Starši imajo pri vzgoji postavljene meje, ki se jih tudi držim.	83 (86 %)	14 (14 %)
S starši se pogovarjamo o določenih ravnanjih in iščemo rešitve za neprimerna dejanja.	81 (83%)	16 (17%)
Med mano in starši prihaja do nesoglasij.	60 (62%)	37 (38%)

Večina anketiranih učencev meni, da jim starši ne dovolijo vsega, hkrati pa je več kot polovica takih, ki se s starši »pogajajo« za določene ugodnosti in so pri tem uspešni.

Učenci so mnenja, da ima večina staršev (86 %) pri vzgoji postavljene meje in se jih učenci tudi držijo. Za 83 % učencev velja trditev, da s starši s pogovorom iščejo rešitve za neprimerna dejanja. Kljub vsemu pa skoraj med dvema tretjinama otrok in staršev prihaja do nesoglasij, kar pa je lahko tudi posledica najstniškega obdobja. V odgovorih ni bilo razlik v ocenitvi navad v odnosu otrok-starš glede na vzgojni stil, morda tudi zato, ker nihče od staršev ni mnenja, da otroka vzgaja permissivno.

Graf 6: Navade doma v odnosu otrok-starš

Velika večina anketiranih dijakov meni, da jim starši ne dovolijo vsega, a vseeno 71 % dijakov meni, da se s starši »pogajajo« za določenih ugodnosti in so pri tem uspešni. Podoben delež dijakov (76 %) meni, da jim starši ne dovolijo vsega in da se s starši pogovarjajo o določenih ravnanjih in iščejo rešitve za neprimerna dejanja. Prav tako pa velika večina meni, da imajo starši pri vzgoji postavljene jasne meje, ki se jih držijo in da med njimi prihaja do nesoglasij.

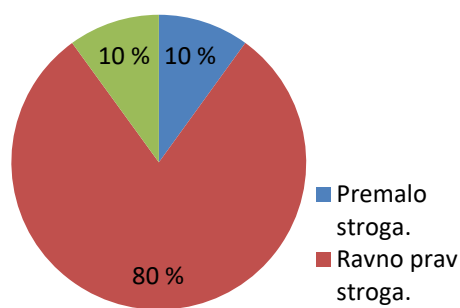
6. Ustrezno dopolni: Menim, da je vzgoja mojih staršev ...

Tabela 8: Mnenje otrok o ustreznosti vzgoje staršev

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Premalo stroga.	3	3 %
Ravno prav stroga.	78	81 %
Preveč stroga.	16	16 %
Skupaj	97	100 %

Dobre štiri petine anketiranih učencev je mnenja, da je vzgoja njihovih staršev ravno prav stroga, 16 % se zdi preveč stroga, 3 % pa premalo stroga. V odgovorih ni bilo razlik med učenci glede na oceno vzgojnega stila staršev.

Graf 7: Mnenje dijakov o ustreznosti vzgoje staršev

80 % dijakov meni, da je vzgoja njihovih staršev ravno prav stroga, 10 % procentov pa ocenjuje, da je vzgoja njihovih staršev premalo oz. preveč stroga.

7. Spodaj so navedene trditve, ki se nanašajo na vedenje v šoli. Če trditev zate velja, označi »DA«, če trditev zate ne velja, označi »NE«.

Tabela 9: Mnenje učencev o svojem vedenju v šoli

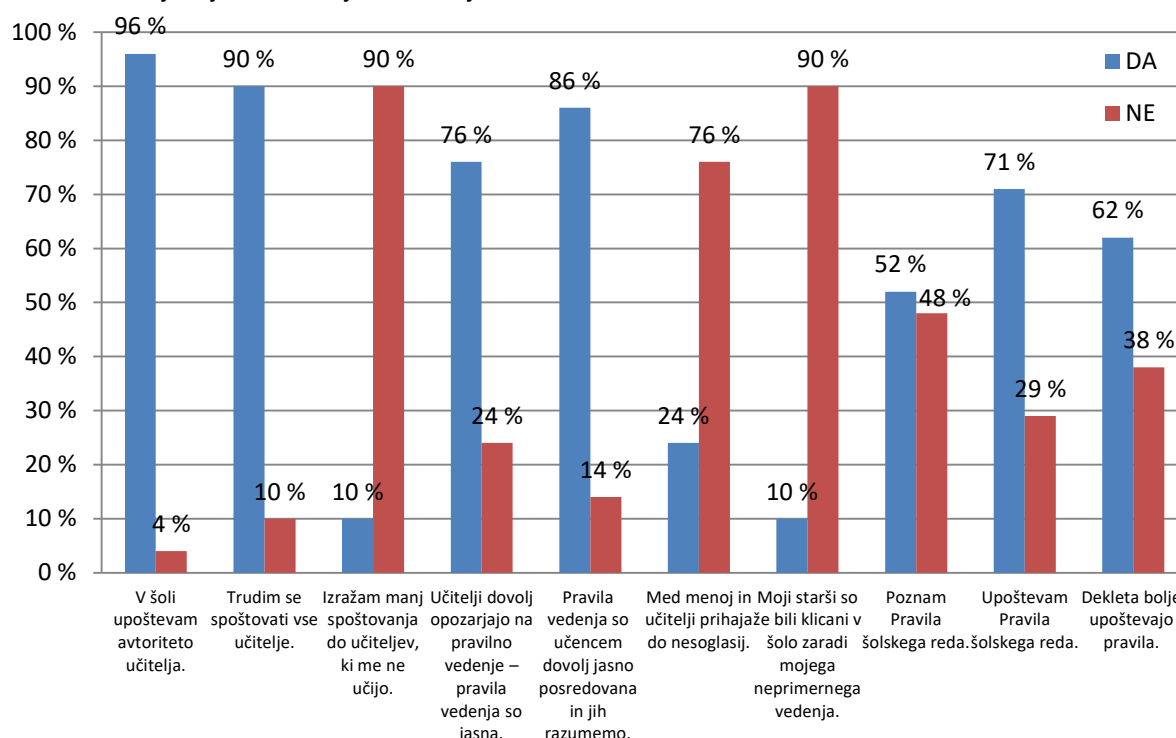
	DA	NE
V šoli upoštevam avtoriteto učitelja.	94 (96 %)	3 (4 %)
Trudim se spoštovati vse učitelje.	94 (96 %)	3 (4 %)
Izražam manj spoštovanja do učiteljev, ki me ne učijo.	13 (14 %)	84 (86 %)
Učitelji dovolj opozarjajo na pravilno vedenje – pravila vedenja so jasna.	81 (83 %)	16 (17 %)
Pravila vedenja so učencem dovolj jasno posredovana in jih razumemo.	87 (90 %)	10 (10 %)
Med menoj in učitelji prihaja do nesoglasij.	28 (29 %)	71 (71 %)
Moji starši so že bili klicani v šolo zaradi mojega neprimernega vedenja.	10 (10 %)	87 (90 %)
Poznam Pravila šolskega reda.	93 (96 %)	4 (4 %)
Upoštevam Pravila šolskega reda.	89 (92 %)	8 (8 %)
Dekleta bolje upoštevajo pravila.	54 (56 %)	43 (44 %)

Večina anketiranih učencev meni, da v šoli upošteva avtoriteto učitelja. Trudijo se spoštovati vse učitelje ter poznajo in upoštevajo Pravila šolskega reda. Hkrati pa se manjši delež učencev zaveda, da izražajo manj spoštovanja do učiteljev, ki jih ne učijo. Večina učencev (81 %) meni, da so pravila vedenja jasna, še več pa, da so pravila dovolj jasno posredovana.

Dobra četrtina učencev meni, da med njimi in učitelji prihaja do nesoglasij, 10 % staršev je bilo v šolo vabljenih zaradi neprimerne vedenja njihovih otrok.

Le nekaj več kot polovica anketiranih se strinja, da dekleta bolje upoštevajo pravila.

Graf 8: Mnenje dijakov o svojem vedenju v šoli

Z anketnim vprašalnikom smo ugotovili, da velika večina dijakov upošteva avtoriteto učitelja in da se jo tudi trudi upoštevati. Vprašalnik je pokazal tudi, da 10 % dijakov ne upošteva avtoritete profesorjev, ki jih ne učijo. Izvedeli smo tudi, da jih več kot polovica meni, da učitelji dovolj opozarjajo na pravilno vedenje in da so pravila dovolj jasno posredovana. Anketa je pokazala, da 76 % dijakov ne prihaja med konflikte z učitelji in da kar 90 % staršev teh dijakov ni bilo poklicanih v šolo zaradi njihovega obnašanja. Ugotovili smo tudi, da le 52 % dijakov pozna pravila šolskega reda, a vseeno 71 % dijakov upošteva pravila, prav tako pa 62 % dijakov meni, da dekleta bolje upoštevajo pravila.

8. Napiši stvari – lastnosti, zaradi česar učitelja ceniš in ga spoštuješ.

Tabela 10: Stvari, ki jih učenci cenijo pri učiteljih

	Število odgovorov
Prijaznost do učencev.	10
Dobro razlaga.	7
Ima veliko znanja.	5
Ima dober odnos z učenci.	4
Ima v razredu mir.	4
Z nami se pogovarja.	4
Zna se pošaliti.	3
Je spoštljiv.	3
Je skrben.	3
Je strpen.	3
Pomaga.	2

Na to vprašanje je odgovorilo samo 23 učencev. Najbolj jih pritegne prijaznost učiteljev, sledi dobra razlaga in to, da ima učitelj veliko znanja. Pri učitelju po troje učencev ceni, da se zna pošaliti, da je spoštljiv, skrben in strpen. Dvema anketiranima učencema je všeč, da jim pomaga. Po en učenec pri učiteljih ceni:

- da se za nas trudijo in nam posvečajo veliko svojega časa;
- v učno snov vključujejo zanimive stvari;
- da nas razumejo;
- da se z nami pogovarjajo in kdaj tudi pošalijo;
- nam dovolijo delati napake;
- imajo me radi;
- spoštujem jih, ker so starejši in imajo več izkušenj.

4.3 Anketni vprašalnik za starše

Z anketnim vprašalnikom smo želeli ugotoviti, kateri vzgojni stil prevladuje med starši, ali vzgojni stil njihovih staršev vpliva na njihovo vzgojo, kakšno komunikacijo imajo starši z otroki, kako bi ocenili svojo vzgojo (ali je prestroga, premalo stroga ali ravno prav stroga), kaj menijo, da so slabosti in prednosti njihove vzgoje in kako menijo, da se njihov otrok obnaša v šoli.

Anketa je obsegala 11 vprašanj, od tega je bilo 9 vprašanj zaprtega tipa in 2 vprašanja odprtega tipa. Sprva so anketo reševali starši učencev 7., 8. in 9. razreda OŠ Franja Malgaja Šentjur.

Starši so reševali spletno anketo, narejeno na spletni strani www.1ka.arnes.si.

Vse tabele se navezujejo na starše 3. triade. Da bi preverili, kako vzgojo ocenjujejo starši, smo naknadno enako anketo poslali še staršem druge triade, kar smo prikazali v grafih.

Tabela 11: Anketirani starši glede spol

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Ženski	55	80 %
Moški	14	20 %
Skupaj	69	100 %

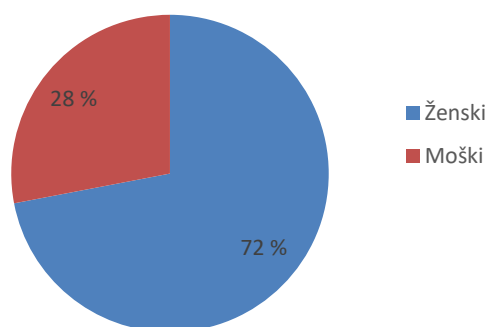
Anketo je rešilo 69 staršev, od tega kar štiri petine žensk.

Tabela 12: Anketirani starši glede na starost

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Pod 35 let	1	1 %
Od 36 do 44 let	37	54 %
Od 45 do 53 let	28	40 %
Nad 54 let	3	4 %
Skupaj	69	100 %

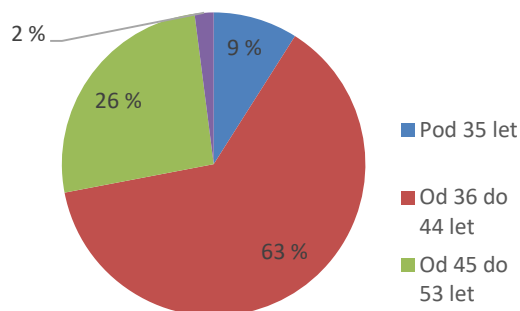
Anketo je rešilo 69 staršev, od tega je več kot polovica staršev starih med 36 in 44 let.

Graf 9: Anketirani starši glede na spol

Skoraj tri četrtine anketiranih je bilo žensk, ena četrtnina pa moških.

Graf 10: Anketirani starši glede na starost

Anketo je rešilo 58 staršev, od tega je več kot polovica staršev starih od 36 do 44 let.

4.4 Analiza anketnega vprašalnika za starše

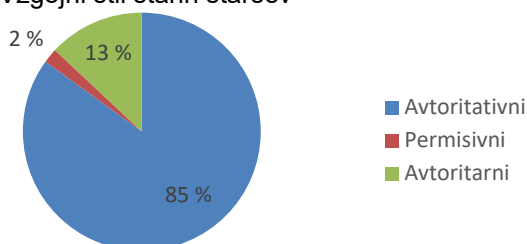
1. Kateri vzgojni stil so imeli vaši starši?

Tabela 13: Vzgojni stil starih staršev

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Avtoritativni	50	72 %
Permisivni	4	6 %
Avtoritarni	15	22 %
Skupaj	69	100 %

Kar 72 % staršev naših učencev ocenjuje, da je bil vzgojni stil njihovih staršev avtoritativni, dobra petina pa, da je bil avtoritarni.

Graf 11: Vzgojni stil starih staršev

Anketirani starši so odgovorili, da je več kot polovica staršev bila deležna avtoritarnega stila vzgoje, 13 % staršev je bilo deležnih avtoritarnega stila vzgoje in le 2 % staršev je bilo deležnih permisivnega stila vzgoje.

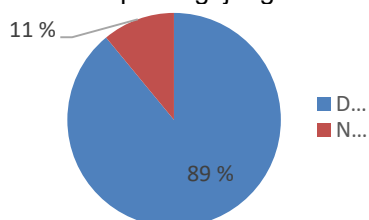
2. Ali se vam zdi, da je vzgojni stil staršev vplival na to, kako vi vzgajate svoje/-ga otroke/-a?

Tabela 14: Vpliv vzgojnega stila starih staršev

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da	57	83 %
Ne	12	17 %
Skupaj	69	100 %

Kar 83 % anketiranih staršev meni, da je vzgojni stil njihovih staršev vplival na način vzgoje svojih otrok.

Graf 12: Vpliv vzgojnega stila starih staršev

Več kot polovica staršev meni, da njihov stil vzgoje vpliva na to, kako vzgajajo svoje otroke.

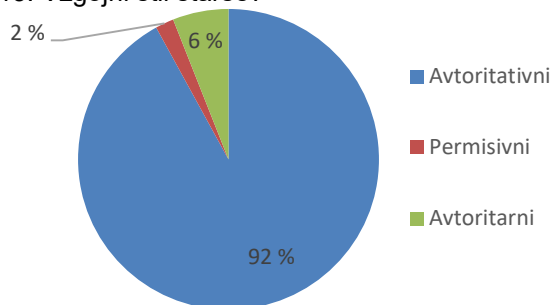
3. Kateri vzgojni stil imate v odnosu do otroka?

Tabela 15: Vzgojni stil staršev

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Avtoritativni	68	99 %
Permisivni	0	0 %
Avtoritarni	1	1 %
Skupaj	69	100 %

Samo eden od anketiranih staršev meni, da otroka vzgaja po avtoritarnem vzgojnem stilu, vsi ostali pa po avtoritativnem.

Graf 13: Vzgojni stil staršev

Kar 92 % staršev ima avtoritativni stil vzgoje, samo 6 % avtoritarnega in le 2 % staršev ima permisivni stil vzgoje.

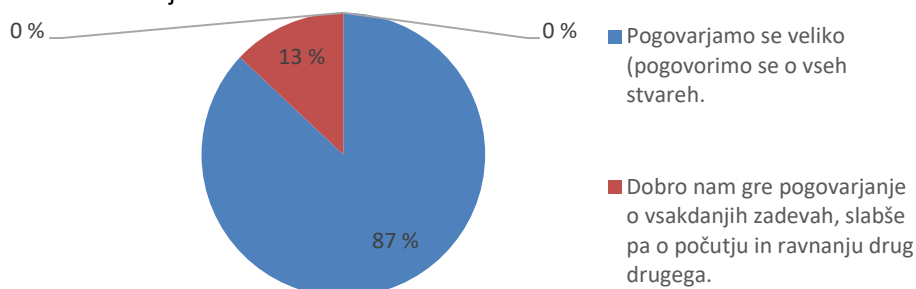
4. Kako bi ocenili komunikacijo med vami in otrokom?

Tabela 16: Komunikacija med starši in otrokom

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Pogovarjamo se veliko (pogovorimo se o vseh stvareh).	46	66 %
Dobro nam gre pogovarjanje o vsakdanjih zadevah, slabše pa o počutju in ravnanju drugega.	22	33 %
Pogovarjamo se malo.	1	1 %
Praktično se ne pogovarjamo.	0	0 %
Skupaj	69	100%

Dve tretjini staršev meni, da se pogovarja s svojimi otroki veliko oz. o vseh stvareh, tretjina pa jih meni, da se več pogovarjajo o vsakdanjih stvareh.

Graf 14: Komunikacija med starši in otrokom

Več kot polovica staršev meni, da se doma pogovarjajo veliko, 13 % staršev meni, da jim gre pogovarjanje dobro, a se slabše pogovarjajo o počutju drug drugega in nihče ne meni, da se doma pogovarjajo malo oz. nič.

5. Ali se strinjate z naslednjimi trditvami?

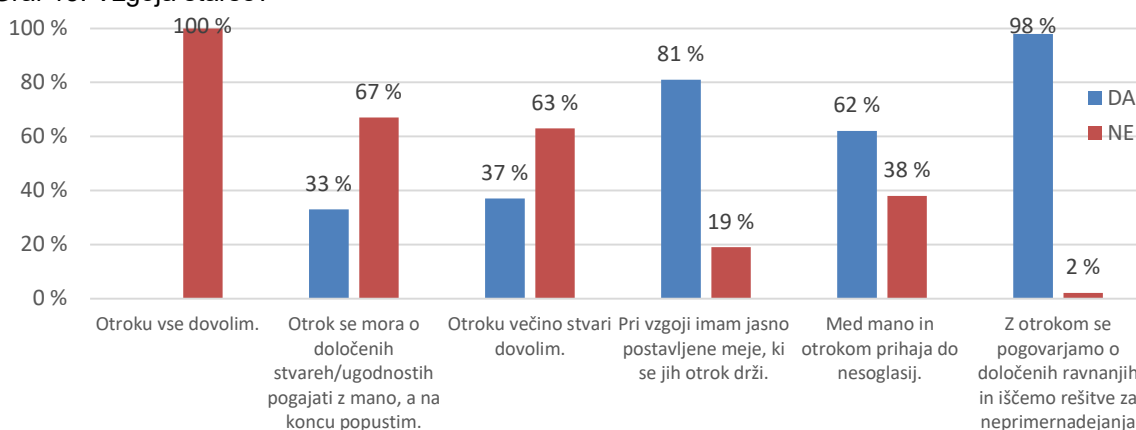
Tabela 17: Vzgoja staršev

Podvprašanja	DA	NE
Otroku vse dovolim.	1 (1 %)	68 (99 %)
Otrok se mora o določenih stvareh/ugodnostih pogajati z mano, a na koncu popustim.	20 (30 %)	49 (70 %)
Otroku večino stvari dovolim.	20 (29 %)	49 (71 %)
Pri vzgoji imam jasno postavljene meje, ki se jih otrok drži.	57 (83 %)	12 (17 %)
Z otrokom se pogovarjamo o določenih ravnanjih in iščemo rešitve za neprimerna dejanja.	69 (100 %)	0 (0 %)
Med mano in otrokom prihaja do nesoglasij.	52 (76 %)	17 (24 %)

Večina staršev meni, da ima pri vzgoji jasno postavljene meje, ki se jih otrok drži, da se z otrokom pogovarjajo o določenih ravnanjih in iščejo rešitve za neprimerna dejanja in da med njimi in otrokom prihaja do nesoglasij.

Manj kot polovica staršev pa se strinja s trditvijo, da otroku dovolijo vse, da se mora otrok o določenih stvareh/ugodnostih z njimi pogajati, a na koncu starši popustijo, in da otroku večino stvari dovolijo.

Graf 15: Vzgoja staršev

Nihče od staršev svojemu otroku ne dovoli vsega, a 33 % staršev pri pogajanju o določenih ugodnostih vseeno popusti. Ugotovili smo tudi, da 37 % staršev otrokom dovolijo večino in 67 % ne. Pri vzgoji ima velika večina staršev jasno postavljene cilje, ki se jih otrok drži. Prav tako med 62 % staršev in otroci prihaja do nesoglasij in skoraj večina staršev se z otroci pogovarja o neprimernih ravnanjih in iščejo za njih rešitve.

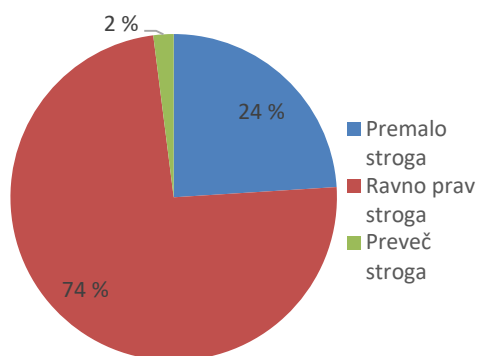
6. Menim, da je moja vzgoja ...

Tabela 18: Ocena svoje vzgoje

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Premalo stroga.	15	22 %
Ravno prav stroga.	54	78 %
Preveč stroga.	0	0 %
Skupaj	69	100 %

78 % staršev ocenjuje, da je njihova vzgoja ravno prav stroga, 22 % pa jih meni, da so premalo strogi.

Graf 16: Ocena svoje vzgoje

Anketa je pokazala, da ima 74 % staršev ravno prav strogo vzgojo, 24 % staršev ocenjuje, da je njihova vzgoja premalo stroga in samo 2 % staršev meni, da je njihova vzgoja preveč stroga.

7. Spodaj so navedene trditve, ki se nanašajo na vzgojno delovanje šole. Če menite, da trditev velja, označite »DA«, če trditev ne velja, označite »NE«.

Tabela 19: Starševsko mnenje o vzgojnem delovanju šole

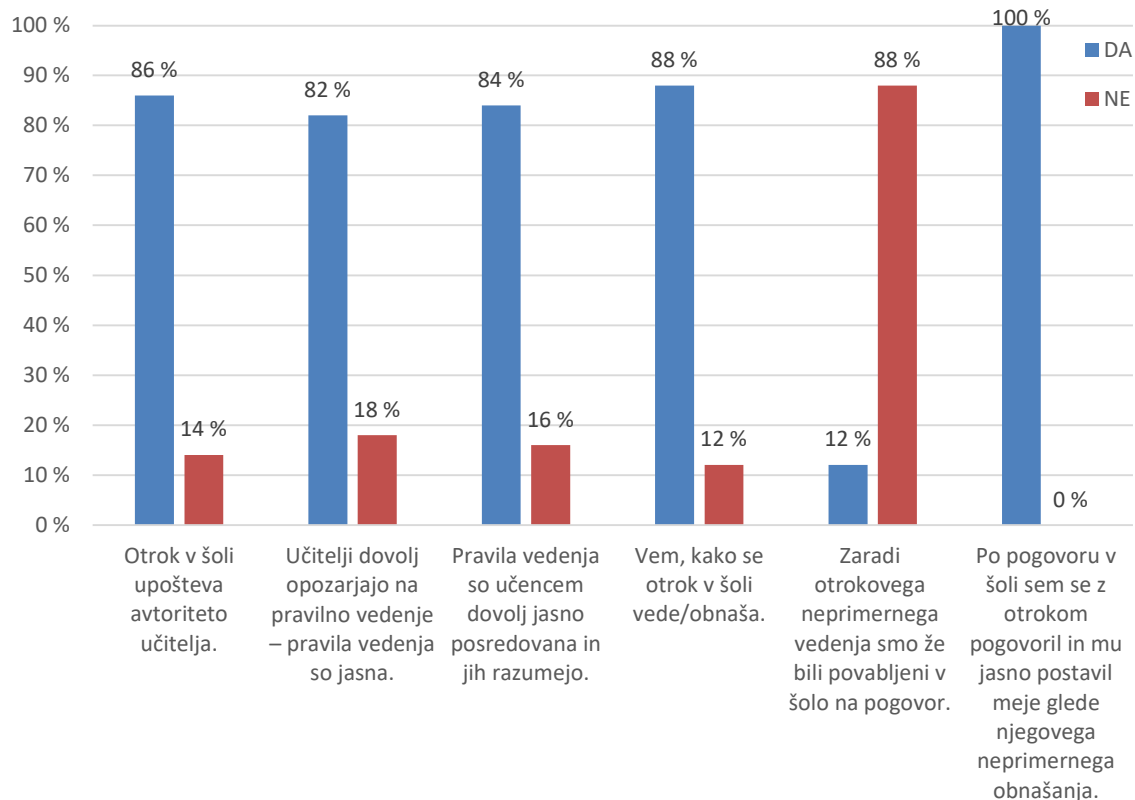
	DA	NE
Otrok v šoli upošteva avtoriteto učitelja.	66 (95 %)	3 (5 %)
Učitelji dovolj opozarjajo na pravilno vedenje – pravila vedenja so jasna.	57 (82 %)	12 (18 %)
Pravila vedenja so učencem dovolj jasno posredovana in jih razumejo.	59 (86 %)	10 (14 %)
Vem, kako se otrok v šoli vede/obnaša.	58 (84 %)	11 (16 %)
Zaradi otrokovega neprimerne vedenja smo že bili povabljeni v šolo na pogovor.	13 (19 %)	56 (81 %)
Po pogovoru v šoli sem se z otrokom pogovoril in mu jasno postavil meje glede njegovega neprimerne obnašanja.	12 (100 %)	0 (0 %)

Večina staršev meni, da njihov otrok v šoli upošteva avtoriteto učitelja, da učitelji dovolj opozarjajo na pravilno vedenje – pravila vedenja so jasna in jasno posredovana, starši so seznanjeni z obnašanjem otroka. Po pogovoru v šoli so se

z otrokom pogovorili in mu glede neprimerne obnašanja postavili jasne meje obnašanja.

Manj kot petina staršev je bila zaradi otrokovega obnašanja že poklicana v šolo, a so se tudi vsi ti starši s svojimi otroki o njihovem neprimernem vedenju pogovorili.

Graf 17: Starševsko mnenje o vzgojnem delovanju šole

Z anketnim vprašalnikom smo ugotovili, da večina staršev meni, da otrok upošteva avtoriteto učitelja, prav tako pa meni podoben odstotek staršev (82 %), da učitelji dovolj opozarjajo na pravilno vedenje, da so pravila vedenja učencem dovolj jasno in, da so z otrokovim vedenjem seznanjeni. Kar 88 % staršev v šolo zaradi otrokovega obnašanja še niso bili poklicani v šolo, tisti, ki pa so bili, pa so se o njegovem vedenju tudi pogovorili.

4.5 Analiza delavnic z učenci

Z devetošolci smo izvedli delavnice na temo, kaj jim pomeni avtoriteta. Pogovarjali smo se, katere besede oziroma dejanja učitelja jih spodbudijo k upoštevanju njegove avtoritete in katere jih ne oziroma odvrnejo od tega. Učenci so naredili samooceno, v kolikšni meri upoštevajo avtoriteto učitelja (1 – je ne upošteva, 5 – jo

upošteva v celoti). Povprašali smo jih tudi, kaj bi spremenili pri učiteljevem poučevanju, da bi njegovo avtoriteto bolj upoštevali oziroma kaj bi spremenili pri sebi.

Prav tako smo jih vprašali, katere besede oziroma dejanja staršev jih spodbudijo k upoštevanju avtoritete oz. odvrnejo od upoštevanja avtoritete. Tudi tukaj so naredili samooceno glede upoštevanja avtoritete in odgovorili na vprašanja, kaj bi spremenili pri vzgoji staršev oziroma pri sebi, da bi bolje upoštevali njihovo avtoriteto.

Pri delavnicah je sodelovalo 58 učencev.

Fotografija 1: Devetošolci med delavnico o avtoriteti

Učenci so na delavnicah izrazili, da so k upoštevanju učiteljeve avtoritete spodbujeni, ko:

- učitelj enako obravnava fante in punce;
- ima učitelj dober odnos z učenci (je do njih prijazen, upošteva njihove želje in jih spodbuja ter posluša in razume);
- učitelj jasno pove, da je on tisti, ki vodi proces poučevanja;
- učitelj razred umiri že pri prvem motečem dejavniku;
- se potrudi pri predaji snovi in jo naredi zanimivo;
- ko ne predava samo snovi, ampak se z razredom tudi pogovori o vsakdanjem življenju;
- se učitelj ne razjezi za manjše napake in jih razume, če niso prepogoste.

Učence od upoštevanja avtoritete odvrne, ko:

- učitelj okrega celoten razred, četudi so krivi le posamezniki;
- se učitelj ne potrudi dovolj za kvalitetno razlago snovi oziroma ima ponavljajočo se metodo poučevanja, ki je neučinkovita;
- če razreda ne zna umiriti in postaviti jasnih mej;

- ko ima učitelj neprimerne opazke;
- se učitelj z učenci pogovarja le o šoli in jim ne preda znanj, ki bi ga potrebovali za vsakdanje življenje.

Učenci so se tudi sami ocenili, kako zelo upoštevajo avtoriteto učitelja (1 – sploh ne upoštevam, 5 – upoštevam v celoti). Njihova povprečna samoocena je 3,6.

Da bi bolje upoštevali avtoriteto učitelja, bi učenci pri učiteljevem poučevanju spremenili, da bi:

- lahko bilo poučevanje bolj zabavno, izvedeno na zabaven način;
- se izboljšal odnos med učenci in učitelji in s tem tudi spoštovanje in razumevanje;
- se učitelji več pogovarjali o vsakodnevnem življenju;
- bile v šoli dovoljene elektronske naprave in telefoni;
- vsak začetek prve ure posvetili temu, da bi se pogovorili, kaj so počeli prejšnji dan, če se jim je zgodilo kaj zanimivega in nekaj časa posvetili tudi telovadbi;
- učitelji učence večkrat povprašali po njihovem mnenju;
- k jasni in zanimivi razlagi dodali še kakšne interaktivne naloge, kvize ali posnetke.

Učenci bi pri sebi spremenili, da bi bolje upoštevali učiteljevo avtoriteto to, da bi:

- manj motili pouk in posvečali več pozornosti njihovim razlagam;
- pokazali večje razumevanje za njihova dejanja;
- bili bolj potrpežljivi in strpni;
- jih bolj spoštovali;
- dejansko upoštevali njihova navodila in nasvete.

Učenci so izrazili, da so k upoštevanju avtoritete staršev spodbujenih, ko:

- jih starši pohvalijo in spodbujajo, a jih vseeno okregajo, ko naredijo kaj narobe;
- starši razumejo njihove stiske;
- jim pomagajo po najboljših močeh, ko imajo težave;
- jih spodbujajo v trenutkih krize;
- jim stojijo ob strani, ko jim je hudo;

- se pogovorijo o čustvih, težavah;
- starši postavijo jasne meje, a kljub temu niso prestrogi in jim dajejo svobodo;
- starši nikoli ne prelomijo svoje obljube;
- so starši učencem dober zgled;
- starši učencem omogočajo svobodo izražanja svojega mnenja.

Učence od upoštevanja avtoritete staršev odvrne, ko:

- jih starši okrivijo nečesa, kar je v resnici naredil njihov sorojenec;
- starši ne razumejo njihovih občutkov kljub razlagi;
- jih starši ne poslušajo;
- se starši na učence derejo in od njih pričakujejo preveč;
- starši učence ignorirajo;
- se starši ne držijo dogovorov;
- učenci s starši nimajo dobrega odnosa (dretje, nesramnost, »teženje«).

Učenci so se ocenili, kako zelo upoštevajo tudi avtoriteto staršev (1 – sploh ne upoštevam, 5 – upoštevam v celoti). Njihova povprečna ocena je 4.

Učenci bi pri vzgoji staršev spremenili to, da bi:

- jih starši bolj razumeli;
- se manj prerekali in se ob storjeni napaki pogovorili, ne drli;
- jih starši bolj poslušali in da starši ne bi primerjali svojih otrok z drugimi;
- se večkrat pogovorili o problemih učencev;
- starši pokazali večje zanimanje za njihove pogovore;
- imeli s starši bolj odkrit odnos.

Da bi učenci bolj upoštevali avtoriteto, bi pri sebi spremenili to, da bi:

- se staršem bolj odprli in se manj zapirali vase;
- manj ugovarjali in jih bolj poslušali;
- si vzeli več časa za druženje z njimi;
- tudi učenci razumeli starše;
- bili bolj potrpežljivi;
- bolj vestno opravljali domače naloge, hišna opravila in se več učili.

4.6 Intervju z upokojeno učiteljico go. Mileno Gajšek

O spoštovanju avtoritete smo intervjuvali upokojeno učiteljico matematike go. Mileno Gajšek.

1. Kaj je najpomembnejša lastnost, ki jo mora imeti učitelj pri poučevanju in zakaj? Katero mesto pri tem zaseda avtoriteta?

Najpomembnejša lastnost, ki jo mora imeti učitelj, je strokovnost. Takoj za tem je metodološko znanje in empatičen odnos do dela z mladimi. Potem sledi avtoriteta, ki se krepi z izkušnjami in je pogojena s karakterjem posameznika.

2. Ali menite, da vpliv oziroma pomen avtoritete učitelja pada skozi čas in zakaj? *Pomen avtoritete skozi čas pada. Pada zaradi razmer v družbi, zaradi neprimernega, nespoštljivega odnosa politike, staršev do našega dela. Seveda ne povsod. Včasih je bil naš poklic bolj spoštovan.*

3. Ali je po vašem mnenju vzgojni stil staršev povezan z vedenjem učenca v razredu in zakaj?

Vzgojni stil staršev je zelo povezan z vedenjem učencev v razredu. Starši so mnogokrat preveč popustljivi, nedosledni. V družinah je malo otrok (en ali dva) in pogosto se življenje prilagaja njihovim željam, potrebam ... Razred pa je skupnost enakovrednih oseb, kjer mora vsak priti do izraza.

4. Kakšne pogoje mora, po vašem mnenju, učitelj izpolniti, da je pri svojem poklicu uspešen?

Učitelj mora biti ustrezno strokovno usposobljen, mora imeti rad svoje delo in živeti v skladu s tem, kar govori. Biti pošten, prijazen, redoljuben, odgovoren – vzoren.

4.7 Intervju s specialnim pedagogom Markom Juhantom

1. Kaj je najpomembnejša lastnost, ki jo mora imeti učitelj pri poučevanju in zakaj? Katero mesto pri tem zaseda avtoriteta?

Pogum je prva lastnost, potrebna za dober učni proces. Sposoben mora biti ustvariti stik z zelo različnimi učenci, da lahko svojo avtoriteto uporabi za vpliv nanje in na starše. Vrstni red: 1. pogum, 2. avtoriteta, 3. vztrajnost.

2. Ali menite, da vpliv oziroma pomen avtoritete učitelja pada skozi čas in zakaj?

Da, pada, zaradi družbenih procesov in napačnega vodenja šolstva s strani ministrstva za šolstvo. Starši odločajo o stvareh, o katerih nimajo znanj in učitelji nimajo izvršne moči ukrepanja - imajo teoretično, praktične pa ne.

3. Ali je po vašem mnenju vzgojni stil staršev povezan z vedenjem učenca v razredu in zakaj?

Absolutno, saj se ta kaže kot odnos otroka do primarne avtoritete - starša. Ko postane šolar, se v normalni situaciji preseli avtoriteta na učitelje, spontano in tudi po zahtevah staršev. Če starši zaradi stila vzgoje od otroka nič ne zahtevajo, kako naj ve, kakšen odnos imeti do učitelja? Nima avtoritete do nikogar, ta prvček je prepričan, da je "ta glavni" v razredu. Z leti in puberteto pa ta občutek pogosto še naraste.

4. Kako je z vplivom staršev pri procesu poučevanju? Se večja, se manjša, zakaj?

Veča se, ker bolj pritiskajo na učitelje. Cilj staršev je, da je otrok uspešen. Zato je enostavneje od tega, da dnevno delaš z otrokom, da ga siliš k učenju in delu za šolo, pritisniti vsake 14 dni na učitelje, da so prezahtevni do šolarjev. Starši se v te namene včasih tudi združijo v skupine preko tehnologije, da združijo moči proti učiteljem in šoli.

5. Ali menite, da je vzgojni stil staršev učenca povezan s stilom vzgoje njihovih staršev (starih staršev učenca)?

Ni nujno, nekateri starši ravnaajo enako, kot so njihovi starši. Drugi se upirajo enaki vzgoji, ker so jo kot otroci doživljali kot težko. Mnogi starši zapadejo v sodobne trende, kot je "čas zase", "otrok mora imeti otroštvo" ali "pomembno je obšolsko

delovanje". Večina takih staršev danes ne razmišlja o stilu vzgoje, pričakujejo (ne vem po kakšnem čudežu?) rezultate, otroke pa odlagajo en dan pri babici, dva dni v glasbeno šolo, en dan na ples, en dan na plezanje... otroci so popoldne in zvečer vsepovsod, le s starši ne.

6. Ali menite, da je komunikacija med starši in učenci pomembna in zakaj?

Seveda, to je osnovna komunikacija o tem, kaj se v otrokovem življenju dogaja in morebitne težave (ni nujno, da so res težave, a otrok jih kot take doživi) se odpravijo s preprostim pogovorom. Pozor, ne z zasliševanjem, "Kako je bilo danes v šoli?", ampak se učenec v domačem okolju kot otrok obrne k staršu za mnenje, nasvet, razlago ali pomoč. Preprosti pogovori so to, ki niso stvar vse družine. Kaka reč naj ostane tudi med otrokom in le enim staršem in ne sme med brate in sestre - če vsega še ne vedo.

7. Kakšne pogoje mora, po vašem mnenju, učitelj izpolniti, da je pri svojem poklicu uspešen?

Da je radoveden glede znanosti svojega predmeta ali stroke in da se posodablja glede odnosov in zahtevnih, izzivalnih nalog za današnjo generacijo učencev, ne za neko tako, ki je ni več. Naj izziva, provocira. Naloge morajo biti težke, zahtevne, ne pa obilne in dolgočasne. Za to se pri starših in učiteljih najde vedno isti pregovor: "Vaja dela mojstra, zato mojster dela vaje". To ni originalni pregovor. Pravi pregovor se glasi: "Vaja dela mojstra, če mojster dela PRAVE vaje!"

Torej ne samo, da vadiš, vaditi moraš prave vaje, da napreduješ. Za to pa rabiš dobrega učitelja, ne kateregakoli. Zelo je pomembno, poleg znanja, da je tudi prava oseba, velik človek, bi se reklo. V času svojega dela sem imel privilegij spoznati mnoge velike učitelje, tudi na šoli, kot je šentjurska. Dobrega učitelja za tisto, kar te res zanima, večinoma najdeš na domači šoli, naslednje leto pa na srednji, kamor te zanese pot, delo in možnosti.

4.8 Intervju s psihologinjo Špelo Reš

1. Kaj je najpomembnejša lastnost, ki jo mora imeti učitelj pri poučevanju in zakaj? Katero mesto pri tem zaseda avtoriteta?

Po mojem mnenju so najpomembnejše lastnosti:

- dobro pedagoško znanje, s katerim učencem na zanimiv, primeren in starosti ustrezen način predaja znanje

- dobro poznavanje snovi, ki jo poučuje, da zna iz različnih zornih kotov predstaviti snov, jo uporabiti na praktičnih in življenjskih primerih.

- pravičnost, da učence obravnava enakopravno in enakovredno, ne glede na to kakšne ocene imajo, od kod so, kakšne morebitne težave imajo ipd.

- empatičnost, da razume tudi učenčeve stiske in težave,

Avtoriteta (v smislu discipliniranja in uvajanja posledic) sama po sebi po mojem mnenju ni najpomembnejša, pridobi pa učitelj spoštovanje učencev, če ima in uporablja zgoraj navedene lastnosti. Učitelj, ki ima spoštovanje učencev ima tudi avtoriteto.

2. Ali menite, da vpliv oziroma pomen avtoritete učitelja pada skozi čas in zakaj?

Da, mislim da pada, saj se časi spreminjajo. Disciplina ni več najpomembnejša vrednota pri poučevanju. Otroci se danes obnašajo drugače kot pred desetletji, zato je treba prilagoditi tudi način poučevanja.

3. Ali je po vašem mnenju vzgojni stil staršev povezan z vedenjem učenca v razredu in zakaj?

Vsekakor je povezan. Vzgojni stil vpliva na učenčevo doživljanje sebe, vrstnikov in odraslih ter na njegov odnos do sebe in drugih.

4. Kako je z vplivom staršev pri procesu poučevanju? Se večja, se manjša, zakaj?

Vpliv staršev se z leti večja, saj so bolj vpleteni v šolsko življenje svojega otroka. Izobrazba kot vrednota je prav tako z leti vedno bolj pomembna, zato si starši želijo, da bi bili njihovi otroci v procesu šolanja uspešni, tako so tudi bolj vpleteni v proces izobraževanja. Je pa to bistveno bolj zahtevno za učitelje, saj morajo delati ne samo z učenci, temveč tudi s starši.

5. Ali menite, da je vzgojni stil staršev učenca povezan s stilom vzgoje njihovih staršev (starih staršev učenca)?

Da, vzgoji stil se sam po sebi prenaša iz generacije v generacijo. Ljudje se učimo po modelu, zato z opazovanjem starševskih vzgojnih pristopov ponotranjamo kakšen mora biti starš. Je pa vzgojni stil seveda možno tudi spreminjati, z ozaveščanjem in aktivnim uvajanjem sprememb.

6. Ali menite, da je komunikacija med starši in učenci pomembna in zakaj?

Komunikacija med staršem in otrokom je bistveni del vzgoje. Komunikacija mora biti primerna starosti otroka. Preko komunikacije se otrok uči življenjskih veščin, razvija vrednote, stališča do sebe, sveta in drugih. Ni pa komunikacija edini element vzgoje. Pomemben je tudi zgled staršev, postavljanje ciljev/zahtev, nagrajevanje in uvajanje posledic.

7. Kakšne pogoje mora, po vašem mnenju, učitelj izpolniti, da je pri svojem poklicu uspešen?

Imeti mora ustrezno pedagoško izobrazbo, ustrezno osebnostno naravnost (glej 1. vprašanje), ustrezno kontrolo čustvenih reakcij, dobre komunikacijske sposobnosti. Poznati in uporabljati mora ustrezne strategije reševanja konfliktov ter življenjske in pedagoške izkušnje.

5 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Opažamo, da so na šoli zelo različni otroci, ki vsak po svoje upoštevajo avtoriteto učiteljev. Nekateri bolj, nekateri nekoliko manj. To pa je odvisno od vzgojnega stila staršev. Ugotavljamo tudi, da otroci, ki so deležni permisivnega stila, avtoritete niso zmožni upoštevati v celoti. Za stvari/ugodnosti ne prosijo, ampak izsiljujejo. Otroci, ki so deležni avtoritarnega stila, do učitelja ne razvijejo spoštovanja, ampak pogosteje strahospoštovanje, kar pa seveda ni cilj vzgoje. Otroci, ki so deležni avtoritativnega stila, so učno bolj uspešni in se večinoma vedno razvijejo v samostojne in odgovorne posameznike.

Hipoteze smo preverili na podlagi literature in lastnih domnevanj oziroma opazovanj.

1. Približno 80 % učencev 3. triade osnovne šole oziroma dijakov pozna pojem avtoriteta in meni, da avtoriteto upošteva.

Avtoriteta je ugled ali vpliv, ki izhaja iz vodilnega položaja, moči in znanja. V času šolanja učitelji niso namenili veliko časa razlagi teh pojmov.

Kar tri četrtine otrok ne ve, kaj pomeni pojem avtoriteta oz. ga ne zna razložiti. V delavnicah, ki smo jih izvedli v devetih razredih, pa so se učenci ocenili, da avtoriteto učitelja upoštevajo srednje, kar ni dober rezultat (povprečna ocena je bila 3,6), avtoriteto staršev pa upoštevajo, vendar ne v celoti (povprečna ocena je bila 4).

Anketa, ki so jo rešili dijaki, pa je pokazala, da večina dijakov pozna pojem avtoritete in jo upošteva.

Pričakovali smo, da višji odstotek pozna pojem avtoritete in jo upošteva, zato hipoteze ne potrjujemo.

2. Spoštovanje avtoritete staršev in učiteljev je povezano z vzgojnim stilom staršev; otroci, ki so vzgajani z avtoritativnim vzgojnim stilom, bolje upoštevajo avtoriteto kot otroci, ki so vzgajani permisivno.

Literatura navaja, da je prevladujoč vzgojni stil permisivni, ki za razvoj otrok ni dober. Prav tako smo skozi šolanje in interakcije s sovrstniki opazili, da narašča delež otrok, ki ne spoštujejo niti svojih staršev niti učiteljev.

Rezultati anketnega vprašalnika staršev so pokazali, da starši ocenjujejo, da nihče ne vzgaja otrok permisivno, medtem ko učenci menijo, da je 9 % vzgajanih permisivno. Večina anketiranih učencev meni, da jim starši ne dovolijo vsega, hkrati

pa je več kot polovica takih, ki se s starši »pogajajo« za določene ugodnosti in so pri tem uspešni; kar bi lahko pomenilo, da je ocenitev vzgojnega stila staršev s strani staršev vprašljiva.

Na delavnicah v devetih razredih smo opazili, da se samooceni glede upoštevanja avtoritete staršev in učiteljev v večini ujemata, kar pomeni, da vzgojni stil staršev vpliva na to, kako otrok upošteva avtoriteto. Prav tako smo opazili, da je v tistih primerih, kjer sta se samooceni razlikovali, upoštevanje avtoritete staršev dobilo višjo oceno, kar pomeni, da nekateri učenci bolj spoštujejo svoje starše kot učitelje. Ker starši menijo, da ne vzgajajo permissivno, smo se obrnili na strokovnjake, in sicer oba psihologa in upokojena učiteljica menijo, da je stil zelo povezan z upoštevanjem avtoritete, zato hipotezo potrjujemo.

3. Približno polovica staršev ima permissivni vzgojni stil, slaba tretjina avtoritarnega ter petina avtoritativnega.

Raziskava, navedena v teoretičnem delu, kaže, da ima približno polovica staršev permissivni stil vzgoje (kar 52,4 %). Naši anketirani starši menijo drugače, saj nihče od anketirancev ni mnenja, da ima permissivni stil vzgoje. Iz drugih odgovorov lahko sklepamo, da se starši ne zavedajo, da imajo permissivni stil vzgoje in bi jih o tem bilo treba bolj poučiti. Prav tako pa zelo malo anketirancev meni, da ima avtoritarni stil vzgoje (1 %). Večina anketiranih staršev meni, da ima avtoritativni oz. demokratični stil vzgoje.

Naknadno izvedena anketa s starši druge triade pa je pokazala, da le 1 % staršev meni, da vzgajajo permissivno, 93 % meni, da vzgaja avtoritativno in 6 % avtoritarno. Rezultati naše ankete se zelo razlikujejo od drugih raziskav in poraja se nam vprašanje, ali so starši svoj vzgojni stil ustrezno ocenili. Glede na opažanja se nam zdi, da je veliko otrok vzgajanih permissivno.

Glede na odgovore anketiranih staršev hipoteze ne potrjujemo.

4. Učenci, ki so deležni permissivnega vzgojnega stila, ocenjujejo, da je vzgoja njihovih staršev ravno prav stroga.

Literatura omenja, da otroci, ki so deležni permissivnega stila vzgoje, starše izsiljujejo za željene stvari in so težje obvladljivi ter nimajo meja.

To hipotezo lahko povežemo s prejšnjo hipotezo, saj če starš ne meni, da ima permissivni vzgojni stil oz. se tega ne zaveda in meni, da je njegov otrok spoštljiv in

primerno vzgojen, bo tudi otrok menil, da je njegovo obnašanje primerno in z njim ni nič narobe. 9 % učencev je ocenilo, da so vzgajani po permisivnem vzgojnem stilu, od tega jih 71 % meni, da je vzgoja njihovih staršev ravno prav stroga, v enakem odstotku pa jih meni, da je njihova vzgoja preveč oz. premalo stroga. 22 % staršev ocenjuje, da so premalo strogi, nihče pa se ne ocenjuje, da je pri vzgoji preveč strog.

V intervjuju je g. Marko Juhant povedal, da starši zaradi stila vzgoje od otroka nič ne zahtevajo, zato ima otrok občutek, da je »ta glavni«, ta občutek pa se s puberteto povečuje, zato hipotezo potrjujemo.

5. Učenci permisivne vzgoje ne zmorejo upoštevati avtoritete učitelja.

Zaradi načina vsedopuščajoče vzgoje otroci ne zmorejo ustrezno razviti odnosa do različnih oblik avtoritete.

Tudi to hipotezo lahko povežemo s prejšnjima, saj če otrok do staršev ni razvil spoštovanja zaradi neprimerne stila vzgoje, ga ne bo razvil tudi do učitelja. Ker pa bo to za učitelja nesprejemljivo, bo starše poklical na razgovor in namesto da bi se z njimi v miru pogovoril, bo z njimi padel v konflikt.

Kar 86 % učencev in 95 % staršev meni, da otrok upošteva avtoriteto učitelja. Skupna samoocena devetošolcev v delavnicah je bila, da avtoritete učitelja ne upoštevajo v celoti. Analiza anketnega vprašalnika je pokazala, da starši menijo, da ne vzgajajo permisivno, zato hipoteze ne moremo preveriti oz. potrditi.

Z istim vprašanje, kot pri prejšnji hipotezi, pa je g. Marko Juhant odgovoril tudi na to hipotezo, saj nam je povedal, da otrok ne more vedeti, kako se obnašati, če starši od njega ne zahtevajo ničesar in avtoritete nikogar ne bo upošteval.

6. Učitelj, ki pri pouku uporablja sodobne oblike poučevanja, ima več avtoritete.

Opazili smo, da so učenci učiteljem s sodobnejšim pristopom namenili več pozornosti.

Ankete in delavnice so pokazale ravno nasprotno, saj so učenci izrazili, da pri učitelju najbolj cenijo prijaznost, dobro razlago, da ima veliko znanja, spoštljivost, pravičnost in zmožnost, da razred zna umiriti. Odgovori učencev nakazujejo bolj klasične oz. že uveljavljene oblike učiteljevega pristopa, v anketi ne navajajo sodobnejših oblik poučevanja. Le-te so v manjši meri navedli devetošolci v

delavnicah. Tudi upokojena učiteljica daje v ospredje strokovno usposobljenost in osebne vrline, prav tako pa sta podobne odgovore navedla psihologa.

Hipoteze ne potrjujemo.

Ostale raziskave v Sloveniji so pokazale več kot polovični delež staršev, ki imajo permissivni stil vzgoje, zato smo pričakovali, da bodo tudi v naši anketi starši izrazili, da imajo permissivni stil vzgoje; pa se to ni zgodilo. V prvem anketiranju nihče od staršev ni bil mnenja, da vzgaja permissivno, čeprav se pozitiven rezultat trditve ankete »O določenih stvareh/ugodnostih se moram pogajati s starši, a jih na koncu prepričam« bolj nagiba k permissivni vzgoji, prav tako pa to potrjujejo opažanje vedenja učencev v šoli. Ravno zato smo razširili skupino anketiranih staršev, kjer pa je bil le eden starš mnenja, da otroka vzgaja permissivno.

Zato menimo, da bi bilo dobro, da bi staršem ponujali še več izobraževanj o vzgoji in vzgojni problematiki, ter jih spodbujali, da bi se teh izobraževanj še bolj udeleževali.

Prav tako smo bili prepričani, da bo veliko večji delež učencev tretje triade poznal in znal razložiti pojem avtoriteta, kot pa so pokazali rezultati ankete in pogovori z učenci pri delavnicah, temu ni bilo tako. Zato si želimo, da bi učitelji tej in drugim vzgojnim temam posvečali še več pozornosti.

Naše predvidevanje glede poznavanja avtoritete pa so potrdili dijaki gimnazije, ki skoraj vsi v celoti poznajo pojem avtoritete.

6 VIRI IN LITERATURA

Bluestein, J. (1997). *Disciplina 21. stoletja: kako učence navajamo na samonadzor in prevzemanje odgovornosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kastelic Marinko, P. Avtoriteta in otroci (september 2021). Pridobljeno 05. 12. 2024, s <https://www.zmajcek.net/avtoriteta-in-otroci/>

Kos, R. (2017). *Vzgojni stili v družinah otrok v vzgojnih zavodih z vidika vzgojiteljev*. Pridobljeno 18. 12. 2024, Reprizitorij Univerze v Ljubljani. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/4852/1/KOS.pdf>

Korak k otroku (b.l.). *Vzgojni stili*. Pridobljeno 05. 12. 2024, s <http://korakkotroku.si/teme/vzgojni-stili>

Lenič, K. (2023). *Vzgojni stili staršev*. *Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja* 1(2023) 112–131. <https://doi.org/10.55707/ds-po.v38i1.8>

Lepičnik Vodopivec, J. (2007). *Kako starši doživljajo vzgojo v družini – vzgojni stili v družini danes*. *Sodobna pedagogika*, 58 (posebna izdaja), 182–195. (Gosteničnik, Pahole in Ružič, 1999, str. 145).

Makovec, Danijela (2014). Avtoriteta učitelja in koncept spoštovanja. *Sodobna pedagogika, letnik 65 = 131, številka 3, str. 72-92*. URN:NBN:SI:DOC-5W9JYMFR from <http://www.dlib.si>

Matjašič, T. (2023). *Odnosi v družini, vpletenosti staršev in odklanjanje šole pri mladostnikih Maribor*. Kulturni center Maribor, zavod za umetniško produkcijo in založništvo.

Resman, M. (1990). *Učitelj – uslužbenec, strokovnjak, oseba in osebnost*. V M. Velikonja, M. Plestenjak, C. Razdevšek Pučko, M. Resman in V. Troha (ur.), *Učitelj, vzgojitelj – družbena in strokovna perspektiva* (str. 31–36). Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije.

Stare, A. (9. 07. 2023). Avtoriteta. Pridobljeno 05. 12. 2024, s <https://alenkastare.si/avtoriteta/>

Stepišnik, U. (2016). *Učiteljeva avtoriteta z vidika učencev in učiteljev*. Magistrsko delo (Socialna pedagogika, Univerza v Ljubljani).

Šinkovec, L. (16. 09. 2024). Dobrodošli v 21. stoletju: včasih so se oni bali nas, danes pa se mi njih. Pridobljeno 05. 12. 2024, s <https://psihologijadela.com/2024/09/16/dobrodosli-v-21-stoletju-vcasih-so-se-oni-bali-nas-danes-pa-se-mi-njih/>

Avtoriteta. (2024). V *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (e-verzija). Pridobljeno 05. 12. 2024, s <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=avtoriteta>

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik za učence in dijake

Spol:

- a) Ženski.
- b) Moški.

Razred:

- a) 7. razred.
- b) 8. razred.
- c) 9. razred.

Ali bi znal razložiti pojem avtoriteta:

- a) Da.
- b) Ne.

Kako bi razložil pojem avtoriteta?

Katere osebe od tebe zahtevajo avtoriteto:

- a) Starši.
- b) Učitelji.
- c) Stari starši.
- d) Starejši sorojenci.
- e) Mlajši sorojenci.
- f) Sovrstniki.

Kateri vzgojni stil imajo tvoji starši?

- a) Avtoritativni.
- b) Permisivni.
- c) Avtoritarni

Kakšna je komunikacija med tabo in starši?

- a) Pogovarjamo se veliko (pogovorimo se o vseh stvareh).
- b) Dobro nam gre pogovarjanje o vsakdanjih zadevah, slabše pa o počutju in ravnanju drug drugega.
- c) Pogovarjamo se malo.
- d) Praktično se ne pogovarjamo.

Spodaj so navedene trditve, ki se nanašajo na navade doma. Če trditev zate velja, označi »DA«, če pa trditev zate ne velja, označi »NE«.

Podvprašanja	DA	NE
Starši mi vse dovolijo.		
O določenih stvareh/ugodnostih se moram pogajati s starši, a na koncu jih prepričam.		
Starši mi dovolijo večino.		
Starši imajo pri vzgoji postavljene meje, ki se jih tudi držim.		
S starši se pogovarjamo o določenih ravnanjih in iščemo rešitve za neprimerna dejanja.		
Med mano in starši prihaja do nesoglasij.		

Menim, da je vzgoja mojih staršev:

- a) premalo stroga.
- b) ravno prav stroga.
- c) preveč stroga.

Spodaj so navedene trditve, ki se nanašajo na vedenje v šoli. Če trditev zate velja, označi »DA«, če pa trditev zate ne velja, označi »NE«.

Odgovori	DA	NE
V šoli upoštevam avtoriteto učitelja.		
Trudim se spoštovati vse učitelje.		
Izražam manj spoštovanja do učiteljev, ki me ne učijo.		
Učitelji dovolj opozarjajo na pravilno vedenje - pravila vedenja so jasna.		
Pravila vedenja so učencem dovolj jasno posredovana in jih razumemo		
Med menoj in učitelji prihaja do nesoglasij.		
Moji starši so že bili klicani v šolo zaradi mojega neprimernega vedenja.		
Poznam Pravila šolskega reda.		
Upoštevam Pravila šolskega reda.		
Dekleta bolj upoštevajo pravila.		

Napiši stvari-lastnosti zaradi česar učitelja ceniš in ga spoštuješ.

Priloga 2: Anketni vprašalnik za starše

Spol:

- a) Ženski.
- b) Moški.

Starost:

- a) Pod 35 let.
- b) Od 36 let do 44 let.
- c) Od 45 let do 53 let.
- d) Nad 54 let.

Kater vzgojni stil so imeli vaši starši:

- a) Avtoritativni.
- b) Permisivni.
- c) Avtoritarni.

Ali se vam zdi, da je vzgojni stil staršev vplival na to kako vi vzgajate svoje/ga otroka/e?

- a) Da.
- b) Ne.

Kateri vzgojni stil imate v odnosu do otroka?

- a) Avtoritativni.
- b) Permisivni.
- c) Avtoritarni.

Kako bi ocenili komunikacijo med vami in otroki?

- a) Pogovarjamo se veliko (pogovorimo se o vseh stvareh).
- b) Dobro nam gre pogovarjanje o vsakdanjih zadevah, slabše pa o počutju in ravnanju drug drugega.
- c) Pogovarjamo se malo.
- d) Praktično se ne pogovarjamo.

Ali se strinjate z naslednjimi trditvami?

Podvprašanja	DA	NE
Otroku vse dovolim.		
Otrok se mora o določenih stvareh/ugodnostih pogajati z mano, a na koncu popustim.		
Otroku večino stvari dovolim.		
Pri vzgoji imam jasno postavljene meje, ki se jih otrok drži.		
Z otrokom se pogovarjamo o določenih ravnanjih in iščemo rešitve za neprimerna dejanja.		
Med mano in otrokom prihaja do nesoglasij.		

